

ĆWICZENIE

Różnice są OK, nierówności nie są OK

**Opowieści o migracjach
– mniej nierówności**

Różnice są OK, nierówności nie są OK

Opowieści o migracjach – mniej nierówności

Dorota Stępniaik

klasy VI–VIII szkoły podstawowej i szkoła ponadpodstawowa

45 minut

Uczniowie i uczennice uświadamiają sobie przyczyny różnic i nierówności między ludźmi. Pracując w grupach i odwołując się do elementów fikcyjnych opowieści, analizują konsekwencje nierówności w kontekście podejmowania przez osoby decyzji o wyjeździe z kraju pochodzenia. Dowiadują się, w jaki sposób migracje mogą wspierać walkę z nierównościami społecznymi i wykluczeniem.

PYTANIE KLUCZOWE

Jak migracje mogą wspierać walkę z nierównościami społecznymi i wykluczeniem?

CELE ZAJĘĆ

- uświadomisz sobie przyczyny różnic i nierówności między ludźmi
- przeanalizujesz konsekwencje nierówności społecznych, ekonomicznych i politycznych na przykładzie opracowanych w grupach historii
- zrozumiesz, jaką rolę w niwelowaniu nierówności między ludźmi odgrywają migracje
- zastanowisz się, czym jest solidarność

ZAGADNIENIA

opowieści o migracjach, nierówności społeczne, solidarność

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

10: Mniej nierówności

METODA PRACY	FORMY PRACY	ŚRODKI DYDAKTYCZNE I MATERIAŁY
dyskusja, burza pomysłów, metoda problemowa	praca indywidualna, praca w grupach, praca na forum	komputer, rzutnik, dostęp do Internetu

Wprowadzenie

---

 5 minut

---

1. Zadaj pytania: dlaczego różnimy się między sobą? Czy mamy na to wpływ? W jakim stopniu? Zaproś grupy do refleksji na forum.

 5 minut

---

2. Zadaj pytania: Co wynika z różnic między ludźmi? Kiedy różnice stają się przyczyną nierówności? Co jeszcze może się przyczyniać do nierówności między ludźmi? Z jakimi przejawami nierównego traktowania spotykamy się w codziennym życiu? Z czego wynikają i mogą wynikać nierówności w różnych dziedzinach? Zaproś do wypowiedzi chętne osoby. Podsumuj i pogrupuj wypowiedzi uczniów i uczennic dotyczące nierówności.

Zwróć uwagę, że nierówności mogą występować na tle społeczno-ekonomicznym, jak również przejawiać się w postaci nierównego traktowania dyskryminacji. Nierówności mogą dotyczyć m.in. dochodu, posiadanego majątku, wykształcenia, dostępu do edukacji, służby zdrowia czy Internetu (tzw. nierówność cyfrowa), dyskryminacji na tle religijnym i etnicznym, z powodu koloru skóry, płci. Zaakcentuj, że nierówności mogą występować między poszczególnymi krajami, regionami, jak również w obrębie danego kraju. Wyżej wymienione kategorie zapisz na tablicy. Wśród przyczyn wyjazdu osób opisanych w załączniku są zarówno nierówności ekonomiczne, społeczne, jak i przypadki dyskryminacji (w tym z powodu cech pierwotnych).

Praca właściwa

---

 15 minut

---

3. Poproś uczniów i uczennice, aby stworzyli pięć grup. Zadaniem każdej grupy będzie wypełnienie karty pracy z załącznika. Upewnij się, że młodzież wie, co oznacza termin „determinanta”. Zaproś grupy do stolików zadaniowych, na których znajdują się karty.

„Determinanta” pochodzi od czasownika „determinować”, czyli decydować, kwalifikować, określać, warunkować, wpływać czy wyznaczać. Determinantą określamy uwarunkowania, wyznaczniki, okoliczności, które mają decydujący wpływ na określoną sytuację, proces.

 3 minuty

---

4. Po skończonej pracy poproś przedstawicieli i przedstawicielki grup o wyeksponowanie kart pracy w widocznym miejscu w sali. Zachęć wszystkich, by podeszli i zapoznali się z kartami pozostałych grup.

 5 minut

---

5. Zapytaj, czy zetknęli się z osobami, których sytuacja była podobna do opisanej na kartach pracy. Czy słyszeli o podobnych sytuacjach? Jaką podjęliby decyzję, gdyby znaleźli się na miejscu tych osób? Dlaczego właśnie taką? Czy wszystkie te osoby mają taki sam życiowy start?

Do czego mogą doprowadzić nierówności? Jakie są ich konsekwencje? Poproś uczniów i uczennice o uzasadnienie opinii.

Podkreśl, że podobne historie mogą się wydarzyć w różnych miejscach na świecie. Decyzja o migracji to dla wielu osób jedyne rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej. Nie mamy wpływu na to, w jakiej rodzinie czy w jakim miejscu się urodzimy, ale mamy możliwość przemieszczania się i zmiany warunków życia. Mobilność jest prawem i przywilejem każdego z nas.

5 minut

6. Zadaj klasie pytanie kluczowe: Jak migracje mogą przeciwdziałać nierównościom społecznym i wykluczeniu? Następnie zapytaj, co można zrobić osobiście, aby przeciwdziałać nierównościom i wykluczeniu społecznemu. Pozwól młodzieży na swobodne wypowiedzi, poproś chętną osobę o dokonanie podsumowania.

2 minuty

7. Odwołaj się do Rezolucji „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, dokumentu zawierającego 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, które mają zostać osiągnięte do 2030 roku. Pokaż kontekst, w jakim jest w nim mowa o nierównościach.

Jesteśmy zdecydowani wyeliminować, od chwili obecnej do roku 2030, ubóstwo i głód na całym świecie; zwalczyć nierówności wewnątrz oraz między krajami; zbudować pokojowe i sprawiedliwe społeczeństwa

sprzyjające włączeniu społecznemu; chronić prawa człowieka i promować równość płci; wzmacniać pozycję kobiet i dziewcząt oraz zapewnić trwałą ochronę naszej planety i jej zasobów naturalnych. Jesteśmy także zdecydowani stworzyć warunki dla zrównoważonego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego, wspólnego dobrobytu i godnej pracy dla wszystkich, uwzględniając różne poziomy rozwoju i potencjału krajowego.

Wyruszając w tę wielką zbiorową podróż, zobowiązujemy się nie pominać w niej nikogo. Uznając fundamentalne znaczenie godności człowieka, pragniemy ujrzeć realizację celów i zadań w odniesieniu do wszystkich narodów i ludów oraz wszystkich grup społecznych. Naszym dążeniem będzie dotarcie w pierwszej kolejności do tych, którzy najbardziej tego potrzebują.

Źródło: Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r., Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2015, <http://bit.ly/RezolucjaONZ>.

8. Pokaż ikonę **10. Celu Zrównoważonego Rozwoju: Mniej nierówności**, który mówi o zmniejszeniu nierówności w krajach i między krajami m.in. poprzez promowanie i wzmocnienie praw politycznych, aktywności gospodarczej i politycznej wszystkich ludzi bez względu na wiek, płeć, sprawność fizyczną, pochodzenie, religię czy zamożność.

Podsumowanie

5 minut

9. Na zakończenie spotkania wyświetl na rzutniku plakat Loesje i zapytaj uczniów i uczennice, jak rozumieją sens jego słów w kontekście rozmowy o migracji, która może wspierać walkę z nierównościami społecznymi i wykluczeniem. O tym, czym jest Loesje, przeczytasz na www.loesje.pl.

**GDZIE TU
MIESZKA**

**SĄSIEDZKA
SOLIDARNOŚĆ**

Loesje

Źródło: Loesje Polska, https://loesje.org/files/posters/PLpl2010_3.pdf.

ŹRÓDŁA:

- Zestaw plasz zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.
- *Migrant migrantowi nierówny*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, <https://migracje.ceo.org.pl/aktualnosci/migrant-migrantowi-nerowny>.
- Loesje Polska, https://loesje.org/files/posters/PLpl2010_3.pdf.

ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik – Karty pracy: Determinanty

Więcej materiałów na stronie internetowej programu: www.migracje.ceo.org.pl

Ćwiczenie powstało w ramach projektów „Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” i „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” realizowanych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Programy finansowane ze środków Unii Europejskiej i współfinansowane w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów, autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej.

„I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” jest częścią programu DEAR (The European Commission’s Development Education and Awareness Raising Programme), który wspiera projekty angażujące społeczeństwo Unii Europejskiej w globalne zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Poprzez finansowanie programów takich jak „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” DEAR promuje uniwersalne wartości, m.in. wolność, demokrację, praworządność oraz umożliwia obywatelom i obywatelkom Europy włączenie się w globalny rozwój. Program DEAR finansuje około 30 programów w krajach członkowskich UE. Projekty te przyczyniają się do zwiększenia zrozumienia i zaangażowania Europejki i Europejczyków w kreowanie pozytywnych zmiany społecznych na poziomie zarówno lokalnym, jak i międzynarodowym. Działania DEAR wspierają również pracę UE na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Ćwiczenie *Różnice są OK, nierówności nie są OK Opowieści o migracjach – mniej nierówności* jest dostępne na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i Unii Europejskiej w roku 2020. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej i Unii Europejskiej.

Więcej o wolnych licencjach: <http://creativecommons.pl>.

ZAŁĄCZNIK

Karty pracy: Determinanty

GRUPA 1

Zapoznajcie się z czynnikami, które determinują życie waszej wymyślonej bohaterki. Wyobraźcie sobie, jak wygląda, co jest dla niej ważne, o czym marzy. Na ile jej pragnienia mogą zostać zrealizowane w miejscu, w którym się aktualnie znajduje? Czy ma możliwość wyboru? Porozmawiajcie o tym przez chwilę, a następnie uzupełnijcie kartę pracy.

Determinanty: kobieta, 23 lata, wykształcona, bezdzietna, prześladowana za poglądy polityczne przez panujący w kraju reżim

Jakie może mieć pragnienia?

.....

Jakie może mieć możliwości?

.....

ZOSTAJĘ, ponieważ

.....

WYJEŹDŹAM, ponieważ

.....

KONSEKWENCJE wyboru:

.....

GRUPA 2

Zapoznajcie się z czynnikami, które determinują życie waszego wymyślonego bohatera. Wyobraźcie sobie, jak wygląda, co jest dla niego ważne, o czym marzy. Na ile jego pragnienia mogą zostać zrealizowane w miejscu, w którym się aktualnie znajduje? Czy ma możliwość wyboru? Porozmawiajcie o tym przez chwilę, a następnie uzupełnijcie kartę pracy.

Determinanty: chłopak, 15 lat, przerwał naukę w szkole, pracuje wraz z rodzeństwem, ojciec zachorował, brak dostępu do opieki lekarskiej

Jakie może mieć pragnienia?

.....

Jakie może mieć możliwości?

.....

ZOSTAJĘ, ponieważ

.....

WYJEŹDŹAM, ponieważ

.....

KONSEKWENCJE wyboru:

.....

GRUPA 3

Zapoznajcie się z czynnikami, które determinują życie waszego wymyślnego bohatera. Wyobraźcie sobie, jak wygląda, co jest dla niego ważne, o czym marzy. Na ile jego pragnienia mogą zostać zrealizowane w miejscu, w którym się aktualnie znajduje? Czy ma możliwość wyboru? Porozmawiajcie o tym przez chwilę, a następnie uzupełnijcie kartę pracy.

Determinanty: mężczyzna, 36 lat, nie pracuje od roku, dorywcza praca nie daje mu poczucia stabilizacji, grupa etniczna, z której pochodzi, jest mniejszością w kraju

Jakie może mieć pragnienia?

.....

Jakie może mieć możliwości?

.....

ZOSTAJĘ, ponieważ

.....

WYJEŹDŹAM, ponieważ

.....

KONSEKWENCJE wyboru:

.....

GRUPA 4

Zapoznajcie się z czynnikami, które determinują życie waszej wymyślonej bohaterki. Wyobraźcie sobie, jak wygląda, co jest dla niej ważne, o czym marzy. Na ile jej pragnienia mogą zostać zrealizowane w miejscu, w którym się aktualnie znajduje? Czy ma możliwość wyboru? Porozmawiajcie o tym przez chwilę, a następnie uzupełnijcie kartę pracy.

Determinanty: dziewczyna, 18 lat, potrafi napisać tylko swoje imię, jest analfabatką, w miejscu, w którym pracuje przy połowie ryb, otrzymuje mniejsze wynagrodzenie niż mężczyźni za pracę jednakowej wartości

Jakie może mieć pragnienia?

.....

Jakie może mieć możliwości?

.....

ZOSTAJĘ, ponieważ

.....

WYJEŹDŹAM, ponieważ

.....

KONSEKWENCJE wyboru:

.....

GRUPA 5

Zapoznajcie się z czynnikami, które determinują życie waszej wymyślonej bohaterki. Wyobraźcie sobie, jak wygląda, co jest dla niej ważne, o czym marzy. Na ile jej pragnienia mogą zostać zrealizowane w miejscu, w którym się aktualnie znajduje? Czy ma możliwość wyboru? Porozmawiajcie o tym przez chwilę, a następnie uzupełnijcie kartę pracy.

Determinanty: kobieta, 30 lat, wykształcenie wyższe, prześladowana z powodu orientacji psychoseksualnej

Jakie może mieć pragnienia?

.....

Jakie może mieć możliwości?

.....

ZOSTAJĘ, ponieważ

.....

WYJEŻDŻAM, ponieważ

.....

KONSEKWENCJE wyboru:

.....